

Wyrok z dnia 10 września 1997 r.

I PKN 238/97

Dyrektorowi przedsiębiorstwa państwowego nie przysługuje odprawa, jeżeli został odwołany z tego stanowiska z przyczyny uzasadniającej rozwiązanie umowy o pracę bez wypowiedzenia z jego winy, bez względu na sposób odwołania.

Przewodniczący Prezes SN: Jan Wasilewski (sprawozdawca), Sędziowie SN: Adam Józefowicz, Kazimierz Jaśkowski.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu w dniu 10 września 1997 r. sprawy z powództwa Władysława A. przeciwko Przedsiębiorstwu Remontowo-Produkcyjnemu Maszyn i Urządzeń Rolniczych "D." w D.N. o odprawę, na skutek kasacji strony pozwanej od wyroku Sądu Wojewódzkiego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Szczecinie z dnia 12 grudnia 1997 r. [...]

z m i e n i ł zaskarżony wyrok i oddalił apelację oraz zasądził od powoda na rzecz pozwanego Przedsiębiorstwa 300 zł (trzysta złotych) kosztów postępowania kasacyjnego.

U z a s a d n i e

Powód Władysław A. wniósł o zasądzenie na jego rzecz od pozwanego Przedsiębiorstwa Remontowo - Produkcyjnego Maszyn i Urządzeń Rolniczych "D." w D.N. odprawy w wysokości sześciomiesięcznego wynagrodzenia z odsetkami od dnia 1 lutego 1996 r., w związku z odwołaniem go ze stanowiska dyrektora.

Pozwane Przedsiębiorstwo wniosło o oddalenie powództwa.

Sąd Rejonowy-Sąd Pracy w Goleniowie wyrokiem z dnia 1 października 1996 r. oddalił powództwo. Sąd ustalił, że powód był zatrudniony w pozwanym Przedsiębiorstwie od dnia 1 stycznia 1994 r. na stanowisku tymczasowego kierownika. Dnia 27 maja 1994 r., uchwałą Rady Pracowniczej [...] został powołany na stanowisko dyrektora. Po nie udanej próbie odwołania powoda z zajmowanego stanowiska uchwałą Rady Pracowniczej [...] z dnia 28 lipca 1995 r. - ze względu na fakt niezyskania

zgody Wojewody S., powód został ostatecznie odwołany ze stanowiska uchwałą Rady Pracowniczej [...]. z dniem 31 października 1995 r. Rozwiązanie stosunku pracy nastąpiło natomiast w dniu 31 stycznia 1996 r. za zgodą organu założycielskiego - Wojewody S.

Sąd Rejonowy uznał roszczenie powoda o odprawę za nieuzasadnione. Zostało ono bowiem oparte na przepisie art. 39 ust. 1 ustawy z dnia 25 września 1981 r. o przedsiębiorstwach państwowych (jednolity tekst: Dz. U. z 1991 r. Nr 18, poz. 80 ze zm.), natomiast, zdaniem Sądu, w sprawie ma zastosowanie art. 39 ust. 2 pkt 3 tejże ustawy, wyłączający prawo do odprawy dyrektora odwołanego ze stanowiska, z przyczyn uzasadniających rozwiązanie stosunku pracy bez wypowiedzenia z winy pracownika. Nadto Sąd uznał, że twierdzenie powoda, iż jego odwołanie było równoznaczne z wypowiedzeniem umowy o pracę zgodnie z treścią art. 70 § 2 KP, a nie z rozwiązaniem umowy o pracę bez wypowiedzenia z przyczyn, o których mowa w art. 52 KP nie ma znaczenia. Sąd I instancji doszedł bowiem do wniosku, że treść przepisu art. 39 ust. 3 wskazuje na związanie przez ustawodawcę faktu nieprzystąpienia do odprawy z przyczynami odwołania, a nie ze sposobem odwołania. Na potwierdzenie tego stanowiska Sąd Rejonowy powołał się na treść uchwały Sądu Najwyższego z dnia 4 czerwca 1993 r., I PZP 17/93 (OSNCP 1993 z. 12 poz. 226), wydanej w sprawie o podobnym stanie faktycznym.

Zdaniem Sądu z materiału dowodowego wynika, iż główną przyczyną podjęcia uchwały o odwołaniu powoda ze stanowiska dyrektora było zajmowanie przez niego równocześnie dwóch stanowisk. Od marca 1993 r., zatem jeszcze przed zatrudnieniem powoda w pozwanym Przedsiębiorstwie, zajmował on nieprzerwanie stanowisko prezesa B.-F. spółki z o. o. w B.W. Wątpliwe jest, zdaniem Sądu Rejonowego, aby powód nie znał treści ustawy z dnia 5 czerwca 1992 r. o ograniczeniu prowadzenia działalności gospodarczej przez osoby pełniące funkcje publiczne (Dz. U. z 1992 r. Nr 56, poz. 274 ze zm.), której art. 1 wyraźnie stanowi, że osoby zajmujące kierownicze stanowiska państwowe nie mogą być członkami zarządów, rad nadzorczych lub komisji rewizyjnych, ani też być zatrudnione lub wykonywać inne zajęcia w spółkach prawa handlowego, jak również nie mogą wykonywać w tych spółkach zajęć, które mogłyby wywoływać podejrzenie o stronniczość lub interesowność, a naruszenie tego zakazu może być podstawą do odwołania ze stanowiska (art. 2 tej ustawy). Sąd Rejonowy powołał się też na uchwałę Trybunału Konstytucyjnego z dnia 2 czerwca 1993 r. (Dz. U. Nr 50, poz. 233).

Sąd Wojewódzki - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Szczecinie wyrokiem z dnia 12 grudnia 1996 r. zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że zasądził od pozwanego Przedsiębiorstwa Remontowo - Produkcyjnego Maszyn i Urządzeń Rolniczych w D.N. na rzecz powoda Władysława A. odprawę wraz z odsetkami 46% od dnia 1 lutego 1996 r. Sąd Wojewódzki uznał, iż Sąd Rejonowy błędnie przyjął za podstawę roszczenia przepis art. 39 ust. 2 pkt 3 ustawy o przedsiębiorstwach państwowych. Zdaniem Sądu II instancji w danej sprawie ma zastosowanie art. 39 ust. 1 tejże ustawy, bowiem z zebranego w sprawie materiału wynika, iż odwołanie powoda nastąpiło z rozwiązaniem stosunku pracy w sposób równoznaczny z wypowiedzeniem. Sąd Wojewódzki stanął na stanowisku, że Sąd nie jest uprawniony do zmiany sposobu rozwiązania umowy o pracę, gdyż wybór tego sposobu należy do pracodawcy. Sąd II instancji po przeprowadzeniu dokładnej analizy zebranego w sprawie materiału dowodowego, a także obowiązujących przepisów uznał, że nie istnieje żadna z przyczyn wymienionych w art. 39 ust. 2 ustawy o przedsiębiorstwach państwowych. Powód nie miał i nie ma udziałów lub akcji w podmiotach gospodarczych tworzonych przez stronę, jak również nie pozostaje z nimi w stosunkach pracy, a także nie świadczy pracy na podstawie innego tytułu prawnego, zatem należy się mu odprawa w wysokości sześciomiesięcznego wynagrodzenia.

Strona pozwana zaskarżyła powyższy wyrok kasacją zarzucając naruszenie prawa materialnego przez błędną wykładnię art. 39 ust. 2 pkt 3 ustawy o przedsiębiorstwach państwowych, niezastosowanie art. 1 i 2 ust. 2 pkt 2 ustawy o ograniczeniu prowadzenia działalności gospodarczej przez osoby pełniące funkcje publiczne oraz naruszenie prawa procesowego przez wadliwe uzasadnienie wyroku (art. 328 § 2 KPC), bez wyjaśnienia przyczyn, dla których Sąd Wojewódzki uznał, iż powód "nie miał i nie ma udziałów ani akcji w podmiotach gospodarczych tworzonych przez stronę pozwaną, jak również nie pozostaje w nich w stosunkach pracy, ani też nie świadczy pracy na podstawie innego tytułu prawnego".

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Kasacja jest uzasadniona. Powód jako dyrektor pozwanego Przedsiębiorstwa był jednocześnie prezesem zarządu spółki prawa handlowego. Takie zachowanie powoda stanowiło oczywistą podstawę odwołania go ze stanowiska dyrektora według art. 2 ust. 1 pkt 6 i ust. 2 pkt 2 w związku z art. 1 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 5 czerwca

1992 r. o ograniczeniu prowadzenia działalności gospodarczej przez osoby pełniące funkcję publiczne (Dz. U. Nr 56, poz. 274 ze zm.). Naruszenie zakazu łączenia stanowisk wymienionych w art. 1 tej ustawy zostało przez ustawodawcę ze zrozumiałych względów potraktowane jako istotne uchybienie obowiązkom przez osoby pełniące funkcje publiczne. Świadczy o tym uznanie takiego zachowania w odniesieniu do osób zajmujących określone w ustawie stanowiska jako przewinienia służbowego podlegającego odpowiedzialności dyscyplinarnej, a także uzasadniającego rozwiązanie stosunku pracy bez wypowiedzenia z winy pracownika. W stosunku zaś do dyrektora przedsiębiorstwa państwowego może stanowić podstawę do odwołania ze stanowiska. Analiza treści tych przepisów uzasadnia wniosek, że łączenie stanowiska dyrektora przedsiębiorstwa państwowego z funkcją prezesa zarządu spółki prawa handlowego stanowi przyczynę odwołania go ze stanowiska dyrektora równoznacznego z rozwiązaniem umowy o pracę z jego winy bez wypowiedzenia (art. 70 § 3 KP i art. 52 KP).

Zgodnie z art. 39 ust. 1 i 2 pkt 3 ustawy z dnia 25 września 1981 r. o przedsiębiorstwach państwowych (jednolity tekst: Dz. U. z Nr 18, poz. 80 ze zm.) dyrektorowi nie przysługuje odprawa, gdy odwołanie nastąpiło z przyczyn uzasadniających rozwiązanie stosunku pracy bez wypowiedzenia z jego winy. Treść tego przepisu wyraźnie akcentuje przyczynę, a nie sposób odwołanie dyrektora. Dla oceny prawa do odprawy odwołanego dyrektora istotne jest zatem ustalenie przyczyny odwołania, a nie fakt, iż odwołanie potraktowano jako równoznaczne z wypowiedzeniem umowy o pracę. Sąd Najwyższy podziela analogiczne stanowisko wyrażone w tej materii w uchwale tego Sądu z dnia 4 czerwca 1993 r., I PZP 17/93 (OSNCP z 1993 z. 12 poz. 226).

Z tych względów prawidłowe jest stanowisko Sądu Rejonowego-Sądu Pracy w zakresie wykładni obowiązujących przepisów i rozstrzygnięcie o bezzasadności roszczenia powoda o odprawę. Natomiast zawarty w zaskarżonym wyroku pogląd Sądu Wojewódzkiego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych narusza - w ocenie Sądu Najwyższego - wskazane w kasacji przepisy prawa materialnego, co stanowi podstawę do zmiany zaskarżonego wyroku i oddalenie apelacji od wyroku Sądu Rejonowego-Sądu Pracy (art. 393¹⁵ KPC).

W takiej sytuacji bezprzedmiotowy stał się zarzut kasacji dotyczący naruszenia przez Sąd Wojewódzki art. 328 § 2 KPC, ponieważ ocena tego zarzutu nie ma wpływu na treść rozstrzygnięcia.

